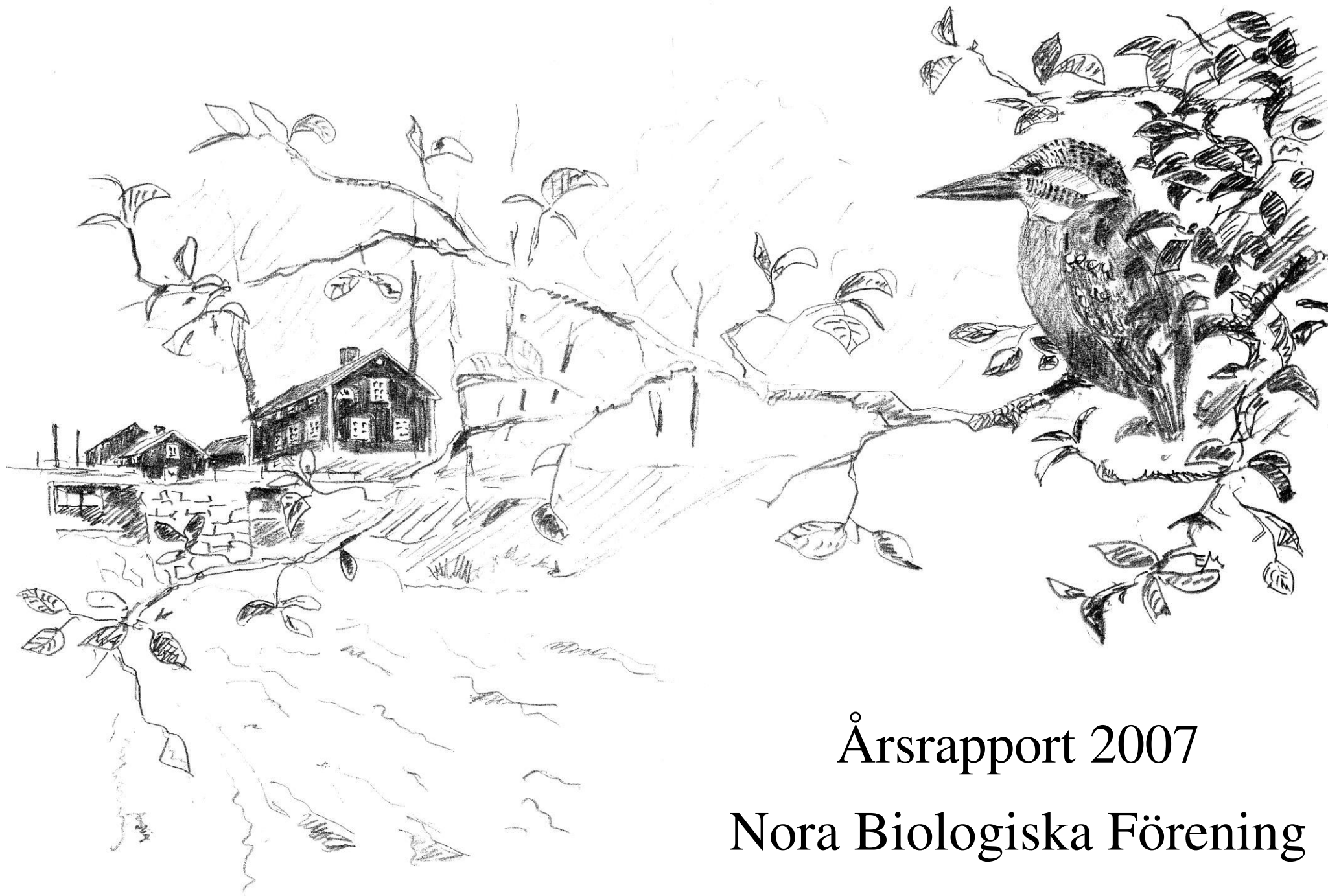

Årsrapport 2007
Nora Biologiska Förening

Ordföranden har ordet.	2
Verksamhetsberättelse år 2007.	3
Exkursionsrapporter år 2007.	6
Växtfynd år 2007.	22
Fågelrapport för Nora kommun 2007.	26
Övriga djurrapporter 2007.	54

Omslagsbild: Kungsfiskare vid Järle kvarn av Erik Marcusson.

Omslagets insidor: Vasselsjön, Fåsjöhyttan, Lomflyna-Stadra och Timanshyttan.
Foton Bertil Sundberg.

Ordföranden har ordet.

Våra exkursioner under 2007 blev i stort mycket lyckade med många deltagare. Det tre exkursionerna med Linné-tema lockade väldigt mycket folk: Vena hage på Linnés födelsedag lockade 48 deltagare, Öland i maj drygt 20 deltagare och Linné i Järle 40 deltagare. Två utflykter fick vi ställa in, men det berodde på att naturen "krånglade". I fallet strömstareutflykten i januari var det för isigt och svårt att hitta strömstarar då alla vatten var öppna och svampexkursionen fick vi slopa då det inte fanns någon markväxande svamp att hitta i september.

Våtmarken i Södra Ås visade nu verkligen sin dragningskraft inte bara på flyttande fåglar och sällsyntheter (småtrappen) utan också på häckande fåglar som ni kan se i fågelrapporten. Denna våtmarks framtid får dock anses som hotad genom bl.a. kommunens vattenverks tilltag att tappa ur vatten ur den nyligen iordningställda våtmarken.

De senaste två årens lyckade fjärilsexkursioner gör att vi fortsätter att satsa på detta område. Under 2008 ska vi besöka en tidigare ganska okänd och mycket spännande lokal.

Ni besöker väl vår utmärkta hemsida (www2.hemsida.net/norabf/) på nätet, ni som har datorer!? Ett stort tack till Bertil Sundberg som sköter hemsidan så strålande bra.

Jag måste få rikta ett särskilt tack också till Erik Marcusson som under ett antal år tecknat de utomordentligt fina omslagsbilderna till vår årsrapport.

Nora i februari 2008

Peter Bernövall ordförande

Verksamhetsberättelse 2007

Föreningens 65: e verksamhetsår

Ordförande:	Peter Bernövall
V. ordförande:	Roland Thuvander
Sekreterare:	Anders Carlberg
Kassör:	Lisbeth Uhr
V. Sekreterare:	Charlotte Pettersson
Övriga ledamöter:	Karin Berg, Erik Marcusson och Per Erik Persson
Suppleanter:	Berit Nordh och Ninnie Strömkvist

Arbetsutskottet har bestått av ordförande, sekreterare och kassör

Naturvårdsrådets ledamöter från föreningen var Peter Bernövall och Roland Thuvander med Lisbeth Uhr och Anders Carlberg som suppleanter.

Revisorer:	Ingvar Fransson och Berit Ragné med Erik Berlin som suppleant.
------------	---

Valberedning:	För närvarande saknas valberedning. Årsmötet kunde inte finna några kandidater.
---------------	---

Medlemmar:

Föreningen hade 190 medlemmar vid årets slut, vilket är ett oförändrat medlemsantal jämförande med föregående år.

Styrelsesammanträden:

4 styrelsesammanträden hölls under 2007.

Föreningsmöten

Årsmöte: 25.3. Program: Torbjörn Arvidsson från Örebro visade först bilder och berättade om fågelupplevelser under det gångna året. Efter paus fortsatte Torbjörn att berätta och visa bilder på fjärilar och andra insekter. Föredraget var mycket uppskattat.

Exkursioner:

Antalet exkursioner var 13 under året. (Se särskild redogörelse.)

NATURVÅRDSFRÅGOR

Skrivelser och yttranden:

NBF har yttrat sig till VD Stefan Kroll SAAB-Bofors testcenter att vi stödjer bildandet av ett stort slutet naturreservat på skjutfältet där bl. a. vargar kan leva i en tämligen ostörd miljö.

NBF har svarat på en remiss och stödjer åtgärder för att gynna den starkt hotade svampen sumpjordtunga vid Enbergsäng i Vikers socken.

Fibbetorp:

Föreningen har liksom tidigare år handhaft skötseln av Fibbetorps naturreservat.

Övrigt:

Föreningens hemsida

Nora biologiska förening har kvar hemsidan med följande adress:

www2.hemsida.net/norabf/ Bertil Sundberg har skapat sidan och sköter uppdateringarna. Här ges information om program, exkursionsreferat, naturreservat i kommunen, färskas fågelobservationer, länkar och annat.

Kjell Sundkvist har utformat ett floraregister över funna växter i Nora kommun. NBF har fått tillgång till detta register bl. a. via ett USB-minne

NBF har deltagit i en trygghetsvandring i Nora som arrangerats av Nora kommun.

NBF har deltagit i Västmanlands Ornitologiska Förenings (VOF) veckoinventeringar av ugglor i mars och nattsjungande fåglar i juni. Redovisningar har skett fortlöpande på NBF:s hemsida.

Natur och miljörådet under 2007:

Det har varit två träffar under året. Den 14 maj besöktes Södra Ås nya våtmark. Många rastande änder, vadare och svalor visade på områdets goda kvalitet. Tyvärr är våtmarkens varande osäker med många olika åsikter från myndigheter.

Den 12 november informerades vi om planfrågor i kommunen, bl.a. Lejonbacken. En broschyr om Stadsskogen presenterades. Kommande naturreservat under 2008 är Amboberget, Dam mossen-Rödbergshagemossen, Dammsjöhöjden och Storön.

Sjöfågelräkning:

Föreningen deltog för 20:e året i följd. Fullständig redovisning kommer i någon av följande årsrapporter.

Finanser:

Inkomsterna för år 2007 uppgick till 18.458 kr och utgifterna till 17.135 kr. Tillgångarna uppgår till 59.051 kr.

Anders Carlberg

Peter Bernövall

(sekreterare)

(ordförande)

EXKURSIONSRAPPORTER 2007

Tysslingen 28 mars

Nästan "sommarväder" och de 11 deltagarna i svanutflykten fick uppleva en stämningsfull kväll med otroligt vackert ljus på svanarna och över sjön.

Ca 1000 sångsvan fanns kvar nu i slutet av mars, men som mest hade 3.500 svanar räknats in. Trevligt att matningen skedde nära Rånnestastugan så man fick studera fåglarna ordentligt i det fina kvällsljuset.

Ej så många arter för övrigt men några tranor, krickor och tofsvipor fanns på plats.

Efter en skön stund vid svanarna gick vi inomhus och fick höra Benny Fredriksson från Garphyttan berätta och visa bilder om ugglornas liv.

En demonstration av fågelholkar och råd om uppsättning fick vi också.

/Lisbeth Uhr

Kvismaren 22 april

Vädertjänst spådde regnigt och kallt, folk valde att stanna hemma och vi blev bara 2 personer på fågelutflykten. Tyvärr, för regnet kom ca 13.30 då vi återvänt till Nora. Vädret var ok, lugnt och grått.

Stora restaureringsarbeten genomförs nu i Kvismareområdet och efter Rysjövallen har vassen röjts bort, så hela landskapet har fått en helt annan karaktär. Redan i vår kommer det förmodligen att bli jättebra för alla vadare på moderna. Enda vadare vi såg var en brushane.

Granna stjärtänder sågs från tornet och årtor, gråhake- och 2 svarthakedoppingar, skedänder, vigg mm. Hundratals tranor fanns kvar i området men rovfåglar var det ont om, en brun kärrhökhanne var allt i den vägen. Hämpling hördes vid Öby Kulle. En flock spetsbergsgäss betade vid Hammarbron och även bläsgäss och bläsänder. Meddelande kom om en citronärla vid Venan, Rynningeviken, men tyvärr visade sig ingen ärla. Det hade varit ett underbart avslut på dagen med en citronärleobservation ! Ett par färggranna steglits blev behållningen här.

/Lisbeth Uhr

Pershyttevandring 26 april

” Ännu en gång
fick jag nåden att se
en vinter ge vika
Ännu en gång
höra fåglarnas sång
i våren den rika ”

Norske poeten Vinjes dikt, tonsatt av Grieg i ” Våren ” blir den ödmjuka tanke jag får, när vi åter träffas för rundvandring i Pershyttan. Bara vara tillsammans, lyssna, se, vara glad och förnöjd, alldeles opretentiöst och gratis !!

Kvällen var dessutom varm och schön.

Dagen till ära gästade Karlskogabiologerna oss. ” Görfint ”.

Kjell Sundkvist hälsade välkommen och berättade om hur det sett ut här på samlingsplatsen förr, med kross-, sovringsverk och kolhus, när gruvdriften var igång.

Taltrasten höll hela tiden med, högt och ljudligt.

Och visst kollade vi upp kära, tjärluktande hjulhuset och vårskummande Smygarebäcken, försiktigt trampande i mattor av nagelört.....och backskärvfrö.....vidare in i asphagens vitsippesal.

Det talas om tiden mellan hägg och syrén, men vi njöt lika mycket nu mellan vitsippa och vitsippa.

Rödvingen, kol och björktrasten konserterade, lövsångarna flöjtade mjukt, gårdsmygen sjöng som bara han kan och gransångaren ” saltade sill ”.

Och just som vi gick upp till toppen av tippen för att höra en dikt av vikt.....varsade Lisbeth stjärtmesens” trrrt...trrrt”.

Poeten Bings dikt lästes. Högtidligt att stå här upp med vågrönskande utsikt och med kyrkan och laven långt nedanför våra fötter.

Domaregårdens herreman, Thomas Lager, berättade om vinterns vargspår som gått på skrå upp till gråbergstoppen, för att sen ta samma väg ner som vi.

Andäktig ödemarksstämning !

Traditionsenligt fortsatte vi till Kjells morfars fars stuga, Kjettilbo, granne till berömdheterna Johan Johansson, Fredrik Fransson och David Damell, mitt i tidsmeridianen. Kjell berättade med inlevelse.

Förbi hyttbacken med sin slaggälskande fjällgröe och daggkåpor, Sundkvistspecial, vidare nedför backen till Nämndemansgården, där humlorna hade tungungsbäl i lönnarnas honungssal, vinklade skogsvägen in i himmelsk rödhakesång, för att få efterlängtnad fikapaus vid Sundsfallet.

Nersjunkna i gräset konstaterade vi, att våren var väldigt tidig i år.

Så, när vi avslutade vandringen vid traditionsenliga toppmurkelträffen, sjöng en kungsfågel sin sirliga vårvällssång och vi tackade för en fin kväll.

/ Erik Marcusson

Oset 7 maj

De 11 deltagarna i kvällsutflykten till Oset fick kämpa med den kolossalt starka blåsten och även kylan var jobbig. Folk var för dåligt klädda och det var dessutom

svårt att både höra och se de arter som fanns. Första halvan av april var ju helt fantastisk med riktig sommarvärme enl mina anteckningar. Nu bakslag på detta !

Buskskättan svajade på ett strå och grågäss och skäggdoppingar och sothöns skymtade ute på maderna. Grönbenornas ”jiff” hördes och svarthättan och säv- och rörsångare lyckades tränga igenom blåsten med sin sång.

Enkelbeckasinen

bräkte ovanför våra huvuden då vi stretade framåt på stigen mot Rosenbergstugan

där vi fikade utanför, men inte ens där fick vi lä. Gula svalörten blommade dock och häggen hade slagit ut och gav hopp om skönare vårutflykter med värme.

/Lisbeth Uhr

Åsbosjön runt 13 maj

Vädret vart inte det bästa men exkursionen var bra! Som vanligt var det cyklar som gällde. Starten skedde som alltid klockan 6 på morgonen. I år var det den elfte upplagan i följd av denna tur. Vid samlingen på Torget var himlen jämngrå, men det var uppehåll och temperaturen låg på 6 plusgrader. – En timma senare kom regnet!

Fåglarnas sångaktivitet var mycket dämpad, men några nyligen anlända arter överraskade med vissa sångförsök. Härmsångaren var en sådan art som vid Tahiti norr om Åsbosjön drog igång några klatschiga strofer sittande i låg vegetation någon decimeter från marken och trädgårdssångaren som satt i regnet vid Sjölundsvik och försökte bubbla igång sin evighetsramsa, ett av sommarens ljuvaste bakgrundssorl.

Våtmarkerna i Södra Ås fångade vår uppmärksamhet under en lång stund . Här fanns arter som vi inte är bortskämda med i Nora . Vad sägs om gluttsnäppor, skedänder rödbena och småspov?! Rödbenan som sällan setts i kommunen och småspovarna som gnäggande flög mot nordliga trakter kändes som riktiga höjdpunkter.

Vid reningsdammen i Gytorp dök det upp fler fågelarter som man inte ser så ofta här i trakten nämligen årta och rörhöna. Den vackra årtahanne låg nära stranden först sovande och sedan ut i vattnet på födosök medan ett rörhönspar klev omkring i strandvegetationen. En ensam tornseglare kändes som en efterlängtnad budbärare om en annalkande sommar. Den var helt tyst så vi fick inte sommarskriet den här dagen.

Rovfåglarna hade inte visat sig alls och vi trodde vi skulle kamma noll på den fronten men ute på Bergsängsudden fick vi napp i form av en brun kärrhökshona som lyfte från en vassvik och en ormvråk i en gran. På fälten vid Bergsäng

stiftade vi bekantskap med en räv. Vi ett av våra möten kom vi riktigt nära räven innan han vädrade oss och tvärkastade och flydde. Intressant att se hur fokuserad han var på doftintryck (vi såg hur han stod med nosen i vädret och drog in dofter i vindriktningen) att han inte hörde oss trots att vi inte gick speciellt tyst.

När vi räknade ihop antalet arter efter 4,5 timmars cyklande denna regniga morgon visade det sig det näst bästa året längs denna rutt. 71 fågelarter blev det detta det elfte året i följd. Vi var inte så långt från rekordåret 2002 då 76 arter sågs. Fem nya arter för rutten blev det i år och därmed 115 arter totalt åren 1997 – 2007.

Det var skönt att komma hem och byta kläder. Det mesta var vått. Vantarna verkade väga 1 kilo styck. Men vätan kändes ändå inte obehaglig då upplevelserna var så värmande.

/ Peter Bernövall

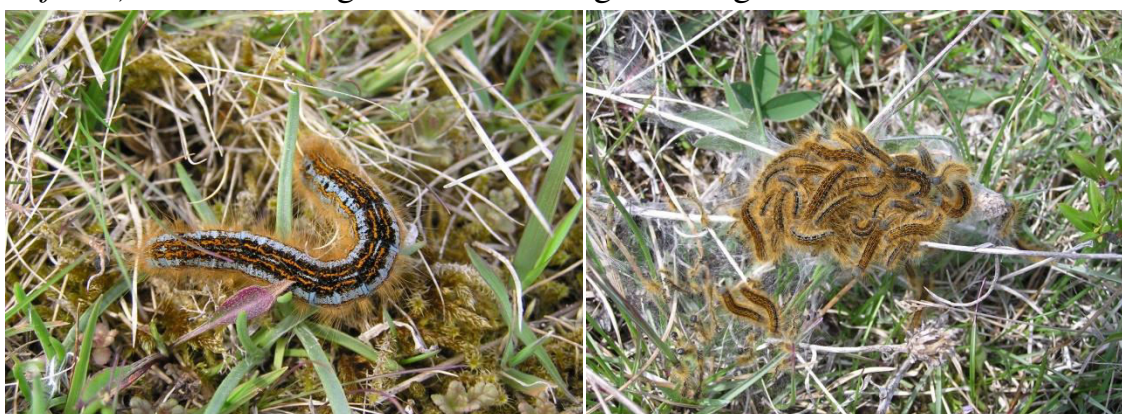
Öland 18 – 19 maj

Ofta bjuder Öland på bättre väder än prognoserna visar. Så även detta år! En del blåst, som så ofta, men också härligt solsken. De tjugo deltagarna gav sig under Peter Bernövals ledning ut i de öländska markerna delvis i Linnés fotspår detta jubileumsår. (Ramsbergs kyrkokör deltog och varvade sångframträdanden med naturstudier.)

Exkursionen inleddes med en vandring vid Vässbyfjärden i Föra socken. Näktergalarna sjöng intensivt, törnskator och stenskvättor satt på stenmurar och i slånbuskar. Från en talldunge hördes en gransångare sjunga och korparna, med ungar i boet, knorrade missnöjt. Ute i den grunda fjärden gick eller simmade ett tjugotal skärfläckor och svepte i vattnet med de tunna uppåtböjda näbbarna.

Fjärilarna var fåtaliga men vi fann stora ansamlingar av fjärilslarver. Det var framför allt ängsringspinnarens (*Malacosoma castrense*) starkt håriga larver som vandrade fram i långa tåg över strandängarnas gräsmarker, men även klöverspinnarens (*Lasiocampa trifolii*) larver är sig fram i den lågvuxna grönskan.

Ängsringspinnare. Foto: Claes Eliasson

Båda dessa arter finns nästan bara längs södra Sveriges kuster och har sina bästa förekomster på Öland och Gotland. Göken älskar att stoppa i sig dylika håriga, vassa larver till skillnad från alla andra

fågelarter i vår natur. Det var då inte konstigt att vi såg och hörde ett flertal gökar under hela vandringen

Detta år deltog den framstående entomologen Claes Eliasson i exkursionerna så vi kunde bredda naturstudierna ytterligare. Vid Vässbyfjärden gjorde han ett mycket fint skalbaggsfynd nämligen den oerhört vackra och sällsynta jordlöparen **Guldlöpare** (*Carabus niten*) med starkt grönglänsande täckvingar och guldkopparglänsande halssköld. Det blev resans entomologiska höjdpunkt!

Vid Vässbyfjärden brukar man se havsörn. Så även denna gång. Tre stycken 1 år gamla (2 K) havsörnar visade upp sina nästan 2,5 meter breda vingspann. (Arten häckar numera i området.)

Efter den långa morgonpromenaden vid havsfjärden ställdes färden till Horns kungsgård vid Hornsviken, Ölands största insjö, men som en gång i tiden var en havsvik. Här väntade oss en riktig fågelraritet i form av en vitvingad tärna, en sydostlig art som dök upp bl.a. på Öland och i Skåne denna vår. Vi fick vänta länge innan vi fick se den i lätt och elegant flykt över det solglittrande vattnet söder om Klosterholmen. Vi var dock inte sysslolösa under väntetiden. Halsbandsflugsnapparna sjöng vid de exotiska små träksjöarna i lövskogen, fiskgjusarna satt på sitt bo och lät sig beskådas på ganska nära håll, liksom ett par av brun kärrhök som häckade i vassen.

Neptuni åkrar norr om Byxelkrok visar upp ett märkligt landskap bestående av en rad gamla strandvallar mer eller mindre ”staplade” på varandra. Denna plats besöktes även av Linné som förundrades. Han skrev: *Detta fält såg ut som åkrar i Skåne eller Uppland, där de väl rygges, att vattnet må avrinna; ja det var så likt, att man kunnat heligt försäkra att det plogen och intet annat sådant kunnat åstadkommit, om man icke rört det med händerna och märkt, att det var idel grus och sönderstött flisesten som stormen och havets vågor kastat långt uppå landet...* På Linnés tid kände man inte till landhöjningen vilket gjorde det svårt att förstå hur detta landskap formats. Nästan inget kan växa på dessa fält liksom för 300 år

sedan, dock lyckas ett par växtarter gro hör och blomma, vissa år i riklig mängd, nämligen blåeld och den mycket giftiga tulkörten (tulk är gotländska och är namnet på vadarfågeln rödbena). Bägge dessa arter var på gång när vi besökte platsen.

Dagen avslutades vid Östra Alvara vid Böda på östra sidan av ön. Här på de ljuvliga strandängarna var kontrasten skarp mot Neptuni åkrars öde fält. Fantastiska bestånd av orkidéerna Adam och Eva och S:t Pers nycklar skimrade i eftermiddagssolen liksom täta mattor av majvivor i rosa-lila nyanser allt mot en fond av ett mörkt violblått hav med bländande bränningar mot stranden.

Krutbrännare. Foto: Claes Eliasson

Dag två bar det av söderut mot Ottenby och Ölands södra udde. En morgonvandring i södra delen av Ottenby lund i sol och lagom temperatur gav fina möjligheter att öva på många fågelarters sånglåten. Ett stort antal härmsångare ”höll låda”, men vi kunde också urskilja en rad andra arter såsom: gransångare, grönsångare, gårdsmyg, halsbandsflugsnappare, skogsduva m.fl.

Vid Södra udden var det ett myllrande folkliv med marknadsstånd för dem som ville prova nya kikare eller köpa böcker, men den största uppståndelsen stod biätarna för. En kvart innan vi kom dit hade tre biätare setts i närheten av fågelstationen. Vi fick dock inte se den då. Men efter många försök under dagen lyckades några av oss få se biätarna vid Grönhögen.

Fältsippa.

Foto: Claes Eliasson

Folklivet vid Södra udden påminde kanske om hur det tedde sig under vikingatid och tidig medeltid på denna plats. Det var en tid då sillen gick till här i stora mängder och ett fiskesamhälle med namnet Kyrkohamn växte upp på denna plats. Detta samhälle var redan på Linnés tid övergivet och försvunnet med undantag för den kyrkoruin som man fortfarande kan se. Linné skriver: *Icke långt förrän man kom till själva udden, såg man en murad källa utan avlopp med gott vatten, Rosenkinds källa kallad, och strax härvid såges rudera av Rosenkinds kapell, som fordom varit underhållet, då fiskeläger voro på denna holme i myckenhet, på den tiden sillen gick årligen till desse stränder, men som avvikit, hava både fiskeläger och kyrka förfallit.* (I en forminnesinventering från 1670 sägs att när samhället var som störst lär 900 fiskare ha bott där och i början av 1500-talet var glansdagarna slut. I den beryktade biskop Brasks kapellförteckning från 1515 omtalar att Den helige Johannes kapell ”in kyrkiohaffn” var ett kapell utan präst.

Den nya våtmarken vid Hulterstad (Görans dämme) hade mycket fint att bjuda på. Svarttärnorna fladdrade omkring och fångade insekter så vi kunde nu jämföra denna art med sin nära släkting vitvingad tärna som vi såg föregående dag. Men där fanns också mycket annat att se inte minst då de 8 smalnäbbade simsnäpporna som vilade upp sig och fyllde på energiförråden inför flygningen vidare, hundratals mil mot norr. En smådopping visade sig en stund och var sedan som så ofta helt försvunnen. Årtor och brushanar var fint att vila blicken på innan en del av exkursionsdeltagarna vände åter norrut till stugorna medan resten fortsatte söderut igen i jakten på biätarna.

Södra Greda. Järnåldersbosättningar. Foto: Claes Eliasson

Totalt observerades 102 fågelarter under de två exkursionsdagarna.

/Peter Bernövall

Jubileumsexkursion 23 maj på Linné 300:årsdag i Vena hage.

Vena hage är ett ålderdomligt kulturlandskap på kalkgrund i Viker, vilket påminner om landskapet kan ha sett ut på Linnés tid. Det består av ogödslade betesmarker, kalkhällmarker, små åkrar och betad skog.

På torrare delar av betesmarkerna växte täta mattor av svartkämpar. Här fanns flera kvadratmeter stora bestånd av violer och det var gott om gullvivor.

Den sällsynta sandviolen blommade på några kalkblock.

Här och där på betesmarkerna och i stenrösen vid åkrarna står det tätt med buskar av då blommande blåtry. Troligen är den vild på urkalken i Viker. I Vena hage finns en av de rikaste förekomsterna av blåtry i landet.

Exkursionen hade 48 deltagare. Med var också deltagare från Örebro Läns Botaniska Sällskap och Karlskoga biologiska förening.

/Per Erik Persson

Fjärilsexkursion till Munkhyttan den 9 juni

Vi var hela 27 personer som letade oss ut till Munkhyttans fjärilsreservat väster om Lindesberg. Solen gassade på och temperaturen steg över trettiostrecket under eftermiddagen.

Det har blivit en tradition att anlita fjärilsexperten Claes Eliasson som ledare. Maken till kunnig ledare får man leta efter. När Claes leder exkursioner får vi deltagare lära oss massor om fjärilarna vad gäller artbestämning, ekologi, utveckling, hot och mycket mer. Det är tack vare Claes inventeringsarbete som det blivit ett fjärilsreservat i Munkhyttan.

Vi gick en runda efter bäcken och upp till ett klapperstensfält. Fjärilarna flög omkring och var mycket aktiva i värmen. Tre dagfjärilsarter som är starkt hotade finns i reservatet. Alla tillhör nätvingarna.

Ganska snart träffade vi på asknätfjärilar. Hanarna håller revir och försvarar det mot andra hanar. Vi såg också honor som var i full gång att lägga ägg på undersidan av askblad. Denna art är något större än de övriga nätfjärilsarterna.

Asknätfjäril.

Foto Joakim Johansson

Flera väddnätfjärilar flög också omkring och uppe vid klapperstensfältet fanns det gott om sotnätfjärilar. En skogsnätfjäril fångades in en kortare stund. Denna fjäril är den enda någorlunda allmänna nätfjäril numer. De övriga minskar och har bara små populationer kvar.

Övriga dagfjärilar som visade upp sig var tosteblåvinge och grönsnabbvinge som flög ”på sista versen” för i år samt svartfläckig glansmygare, prydlig pärlemorfjäril, citronfjäril, rapsfjäril och skogsvitvinge. Claes visade också på en puppa av den brunfläckiga pärlemorfjärilen, som satt på en lodrät sida av en sten. Den skulle snart kläckas.

Bland nattfjärilar märktes speciellt den allmänna ängsmätaren, som kanske är Sveriges vanligaste fjäril. I övrigt fladdrade den vackra blå jungfrusländan efter bäcken och den gulsvarta stora kungstrollsländan landade en kort stund på en sten ute i vattnet. Fyrfläckiga trollsländor var vanliga i området.

Kjell Sundkvist som är extra kunnig på växter hittade lite överraskande loppstarr och vid parkeringen växte trubbdaggkåpa, vilket visade sig vara Lindesbergs kommuns tredje fynd.

Ängsmätare (Sveriges vanligaste fjärl?) Foto Joakim Johansson

På hygget hördes en törnskata varna och ett gäng stjärtmesar drog förbi efter bäcken.

Ett stort tack till Claes Eliasson som ställer upp på våra exkursioner och delar med sig av sin enorma kunskap.

/Anders Carlberg

Knuthöjdsmossen 12 juni

Ett femtontal solbelysta ”norabiologer” antrade spången för en tur i Knuthöjdsmossens rike.

Trädbiplärkan sjöng och ett par gökar ko-koade sommarrusiga.

I fjällbjörkars och kråkris grönska blev blommande tranbär och rosling till klingande komplement. Denna palett tillsammans med gamla krokiga tallar och torrakor speglade all den kärlek livet kan ge.....bara så där.....

Kvällen var karismatisk och himlen spände sitt diadem över oss....och vi var en del i allt.

Snart fick vi se det första lom paret i en av de typiska små gölarna. Knivskarp spegling. Och kvällssolen belyste röda halssmycket.....kunglig elegans

- Åh, så tjustigt !!

Storspoven drillade, rödbenan”tjuduade”och lommarna ropade.
Vildmarksstämning.

Skvattram, hjortron och missne visade vitblom och silesåret guldtandad hunger.

Små krabater, ungar till knipor, gräsänder och krickor for omkring lite här och där i sina bestyr.

Ett läte bekymrade oss.

- Vad var det som skrek så ängsligt högt.... Och varifrån kom det.?

Jo, från en gräsand-unge...alldeles ensam, letande.

Bra med kikare förresten! Vi använde den till och med som förstoringsglas för att bestämma växter på nära håll. ” Vände den bak o fram ”.

Dvärgtranbärets håriga stjälk var på tapeten.

En lom fann vi på bo. Och söta små fiskmåsungar, brunfläckiga.

Nå, kvällen var inte slut med det här. Närå, Gunnel och Freddy bjöd hem oss på pajvickning på Furunäs vid södra Torrvarpen ett lomrop från Knuthöjden.

Underbar gemenskap på blåbärsverandan alldeles intill Svartälvsstranden.

Och vi fick se id, som kom och tog bröd, som Gunnel kastade ut. Naturligt vis i kamp med några skrattmåsar.

Färden hem gick över Älvstorp och Rockesholm för egen del. Åskan drog in med indigo i norr och tillsammans formade blixtar och nedgående sol ett häftigt romantiskt bad i Svartälven.

/ Erik Marcusson

Bromängens naturreservat 28 juni

Bromängen är ett nytt naturreservat i trakterna mellan Älvhyttan och Nya Viken. Det ligger vid sidan av järnvägen fem hundra meter efter Erntorp i riktning mot Karlskoga. Det är ett rikkärr som bäcken från Nyvikerstjärn breder ut sig genom. Kärrret bildar på stora områden höga tuvor med vatten emellan. Här finns en rad sällsynta kärrväxter som sumpnycklar. Det är gott om kärrull.

Med på exkursionen deltog 40 personer. Med var också deltagare från Örebro Läns Botaniska Sällskap och Karlskoga biologiska förening. Några Vikersbor deltog vilka tog tillfället i akt att lära sig mer om den trakt de bor i. Några av markägarna som sålt sin mark till staten för att bilda naturreservat var också med. De ville bättre än vad de fått i länsstyrelsens information få reda på vad det var som gjorde deras marker värdefulla nog för att bli naturreservat.

/Per Erik Persson

Linné i Järle – 5 augusti

Intresset var stort för denna utflykt som inleddes i Svalbo keramikens trädgård. Ett fyrtiotal deltagare var samlade för att åhöra exkursionsledaren Peter Bernövals anförande. Denna exkursion var något ovanlig då den inleddes med ett cirka 50 minuter långt föredrag om Linnés besök i Järle och Nora den 6 augusti 1746. I anförandet gjordes också ett försök att teckna en bild av hur landskap och artsammansättning förändrats sedan Linnés tid.

Sedan vidtog en vandring några kilometer upp längs Järleån. Några av deltagarna hade då turen att få se Järleåns juvel bland dess häckfåglar, nämligen kungsfiskaren.

/Peter Bernövall

Transafari Kvismaren 23 september

En handfull tranintresserade var vi, som for iväg i min Toyota, äldre modell, mot Kvismaren.

Eva väntade vid Norrbyås kyrka och tillsammans åkte vi till Hammarmaden för att kolla om gäss och tranor fanns på mad och gården.

Igår betade både bläs-säd och vitkindade gäss här tillsammans med tranor, men idag lyste de med sin frånvaro. Synd!

Men kvällen var vacker och vi kunde äntra den nybyggda plattformen belysta av kvällssolen.

Trevliga Karlskogingar gjorde oss sällskap och tillsammans fick vi se både blå och brun kärrhök, mängder av änder och gäss, brushanar och kärrsnäppor och formystiska hägrar.

Plattformen ligger precis där västra rakan börjar, strategiskt vänd mot Rysjön. Man slipper motljuset och har vind och regnskydd. En fantastisk plats för fågelskåderi.

Grattis alla fågelvänner!

Ett par tusen tranor fanns tillsammans med betesdjur” bakom” Rysjön.

Ikväll verkade det som om många föredrog Fiskingemaden och fågelsjöarna bakom Öby kulle. Så, vi gick dit. Till kullen alltså.

Solen hade gått ner strax efter sju, så det var fullt drag i luften.

Skymningen gjorde landskapet vidunderlig vackert med en nästan fullmåne vakande över tusen och åter tusen gäss och tranor. Som myggsvärmar i våra kikare, när de gick ner i det grunda vattnet, säkra från listig räv.

Uppfyllda av detta skådespel drog vi sen åter mot Nora. Berikade och tillfreds.
/ Erik Marcusson

Växtfynd 2007.

Floravakten beträffande kärlväxter i Örebro län har avslutat sin första fas i och med att alla rödlistade växter har besökts. Året som gått har därför ägnats åt lokaler som av en eller annan anledning ej tidigare blivit besökta. Jag har, ibland tillsammans med Lars Asklund, undersökt några lokaler.

Vid exkursionen till Vena på Linnés födelsedag återfanns 1 ex. av majviva (*Primula farinosa*) i betesmark S om järnvägen och i Älvhytteängen håller den ställningarna relativt bra. Däremot verkar den defenitivt utgången från växtplatsen i Grecksåsar liksom senblommande fältgentiana (*Gentianella campestris* var. *campestris*) vid sin växtplats omedelbart öster om kapellet, gräsmarken här verkade alltför välklippt. Knottblomster (*Microstylis monophyllos*) söktes bl.a. i kärret vid Ängalund i Skrikarhyttan med negativt resultat, kärret verkade ovanligt blött, kanske har den kraftiga avverkningen i området spelat in. Inte heller i det lilla kärret invid kalkryggarna på Näsmarkerna kunde den hittas, detta kärr verkade däremot ovanligt torrt för arten. När vi vandrade vidare nedför sluttningen mot krisslakärret kunde vi notera ganska rikligt med senblommande fältgentiana, en art som stått för en av de största minskningarna i landet.

Ängsgentiana (*Gentianella amarella* var. *amarella*) fanns glädjande nog kvar på sin lokal nära Enbergsängs f.d. hpl. Ej mindre än ca 220 ex. kunde inräknas och verkar vara den gentiana som håller sina ställningar någorlunda väl.

Ädelmynta (*Mentha x gracilis*) som i fjol hittades vid Martinvallen nära Älvstorp har bekräftats av Erik Ljungstrand, Hovås. Erik har också kontrollerat förekomsten av ängs-/finnklint vid Ryttaarbacken i Stadra, vilket jag återkommer till vid senare tillfälle.

Äppelros (*Rosa rubiginosa*) i en avvikande form vid Älvstorp strax S banvallen mot Gytterp är troligen en odlad form, (*Rosa rubiginosa* 'Magnifica') efter tips av Annette Sand-Mallalieu. När jag återbesökte platsen för att se den i blom fick jag en veritabel chock, ett rosarött hav av delvis fyllda blommor täckte hela busken, den var verkligen "magnifik". Att jag inte varit själv om upplevelsen kunde konstateras av det nedtrampade gräset på platsen. Jag rekommenderar starkt ett besök här!

Skogsknipprot (*Epipactis helleborine*) återfanns på sin växtplats vid Limberget S om Käppsta i Gyttoorp. 6 ex. varav 3 blommande, ett ex. ca 70 cm högt! Ej sedd i området på 18 år. Däremot minskar purpurknipprot, och av grönkulla sågs ej något enda ex., vilket är anmärkningsvärt, då lokalen tidigare varit en av de individrikaste i kommunen.

Klippbräcka (*Saxifraga adscendens*) verkar minska alltmer. Vid Skogsbo såg Lars och jag 13 ex. och vid Vinterskogstorp 2 ex. Därför var det glädjande när Per Erik Persson ringde mig och meddelade att han sett bladrossetter på en av loklerna vid Vena.

Luddtåtel (*Holcus lanatus*) har kraftigt ökat sin utbredning i Nobelparken i Gyttoorp sedan hävden upphört, däremot kunde ej kamäxing (*Cynosurus cristatus*) återfinnas.

Det exemplar av järnek (*Ilex aquifolium*) som redovisades för 2005 från Ågatan i Nora rör sig förmodligen om mahonia (*Mahonia aquifolium*), sökt men ej återfunnen.

Lars Asklund har som vanligt besökt samtliga guckuskolokaler, en svagt vikande tendens kunde iakttas.

Några andra anmärkningsvärda fynd:

Strandgyllen (*Barbarea stricta*): Nora stad: Nytorp, 1 ex. på gården vid f.d. gjuteriet, ovanlig växtplats för arten.

Gurkört (*Borago officinalis*): Nora stad: Älvstorp, 1 ex. på jordhög vid återvinningen.

Ryssgubbe (*Bunias orientalis*): Nora sn: Pershyttan, 3 ex. på parkeringen mitt emot Folkets hus.

Skogsklocka (*Campanula cervicaria*): Nora sn: Bricken NV-ut, slänt mot Fåsjön, 4 ex. På den närliggande lokalen vid Bricken blommade i år 61 ex.

Grusstarr (*Carex hirta*): Nora sn: Älvstorp, täml. rikl. på gräsmark N om Martinvallen.

Skärmstarr (*Carex remota*): Vikers sn: Nya Viken, fuktig skogs-/kärrmark 200 m. ONO Lugnet. Funnen av Per Erik Persson.

Blå snokört (*Echium plantagineum*): Nora stad: Älvstorp, 1 ex. på jordhög vid återvinningen.

Vårlök (*Gagea lutea*): 1. Nora stad: Hagby gård, ngt ex. i parken O om huset nära gång-/cykelväg. Fyndet gjort av Lisbeth Uhr. 2. Vikers sn: G. Viker, förvildad i trädgården hos Per Erik Persson.

Dvärgvårlök (*Gagea minima*): Vikers sn: G. Viker, en grupp i gräsmatta i trädgården hos fam. Tillman, (förekommer även i Nora hos samma fam.). På lokalen vid St. Mon blommade den även i år på rötslamhögarna.

Ryskt myskgräs (*Hierochloa hirta ssp. praetermissa*): Vikers sn: Nya Viker, Finntorp, fuktig slåttervall nära dike. Funnen vid exkursionen på Linnés födelsedag. Har en lokalgrupp runt Älvlången.

Syltåg (*Juncus tenuis*): Vikers sn: Erntorp, 1 tuva på banvallen mot Bromängen. Funnen vid exkursionen till Bromängen. Tidigare noterad vid Vikersbyarnas skola.

Strimsporre (*Linaria repens*): Nora stad: ngr ex. S om kontorsbygganden. Det andra egentliga fyndet i kommunen? Även utkommen från odling vid Dalsta. Också sedd av Lars Asklund.

Kaplobelia (*Lobelia erinus*): Nora sn: Staksunds gård, i resterna efter gammal skräphög. Först förmodad vara gräslobelia (*Lobelia kalmii*) men av Erik Ljungstrand förd till kaplobelia el. ngn närstående. Fyndet gjort av Bo Henrik Eckhardt.

Vit kattost (*Malva pusilla*): Vikers sn: G. Viker, 1 el. möjligen 2 tätväxande ex. i häck vid tomtgräns. Upptäckt av Per Erik Persson. Första fyndet i nutid. Numera sällsynt och starkt minskande i landet. Ett ark innehållande arten finns i Örebroherbariet. Anonym insamlare från 1800-talets andra hälft, möjligen H. Wetterstrand el. R. Billmansson.

Natt och dag (*Melampyrum nemorosum*): 1. Vikers sn: parkering S om kyrkan, ngr ex. Funnen av Berit Ragné. 2. Järnbodviken, stig mot sjön NV Spjutvik, ca 200 ex. Fyndet gjort av Roland Thuvander 2006. Ökar sin utbredning i kommunen allt mer.

Nästrot (*Neottia nidus-avis*): Vikers sn: G. Viker, lövskogsomr. i betesmark mln N. o. S. Vena. Funnen av Per Erik Persson m.fl. vid exkursionen på blommornas dag.

Fläder (*Sambucus nigra*): Nora sn: Älvstorp, 1 stor buske vid f.d. avstjälpningsplatsen S om jv, nära jv mot Ervalla. Ej tidigare noterad som "vildväxande" i kommunen?

Harklöver (*Trifolium arvense*): 1. Nora sn: St. Mon, f.d. soptippen, ett par kvm. 2. Nora stn, framför rälsbusstallet, ngn kvm. Verkar också öka sin utbredning.

Etternässla (*Urtica urens*): Vikers sn:, G. Viker, ogräs i trädgårdsland hos Per Erik Persson. Numera mycket sällsynt i kommunen.

Ett mossfynd bör också nämnas.

Vågig sidenmossa (*Plagiothecium undulatum*): Nora sn: Gyttorp, Limberget S om Käppsta, ett par fläckar i de två största kalkbrotten. Denna vackra mossor är på frammarsch NO-ut enl. Michael Andersson på länsstyrelsen.

Till sist kära vänner, var ej blyga, utan rapportera era växtfynd till mig.

Kjell Sundkvist

Skogsbärsgatan 15

713 33 Nora Tel. 0587-10565. Mobil 073-2115268.

kjell.sundkvist@nora.mail.telia.com

Tussilago

Foto: Bertil Sundberg

FÅGELRAPPORT 2007 NORA KOMMUN

Året 2007 började mycket milt. De stora sjöarna hade inte varit isbelagda under hösten. Detta medförde att t.ex. skäggdoppingar kunde ses i Norasjön långt in i januari. Senare delen av januari blev kall och februari och första halvan av mars blev riktiga vintermånader. April bjöd på härligt vårväder. Många afrikaflyttande fåglar kom tidigt. Maj blev ganska regnig med en del varmluftsinbrott. Sommaren var relativt regnig utan att vara särskilt kall. Höstens väder var skiftande men mest mild och solfattig med regn och en del blåst. Några kalluftsinbrott gjorde att en hel del fåglar lämnade kommunen. Sista delen av året blev mild med en grön jul.

Sammanlagt observerades 188 fågelarter i kommunen under året. Det är 8 färre än året innan då rekordantalet 196 arter rapporterades. Helt nya arter för kommunen blev småtrapp, korttålräcka och kustläbb. Samtliga observerade under sin höstflyttning, där de två förstnämnda arterna hamnat på fel kurs. Därmed har 239 olika fågelarter observerats i Nora kommun.

Andra arter som är värda att omnämna är givetvis Noras andra fynd av svart stork, som sträckte söderut i augusti samt alla olika vadare och änder som sågs i Södra Ås nyanlagda våtmark. Där sågs för kommunen sällsynta arter som årtä, stjärt- och skedand, mosnäppa, dvärg- och dubbelbeckasin, svartnäppa, brushane, rödbena, småspov, kärrsnäppa, större och mindre strandpipare samt överflygande kustpipare och myrspovar och mycket annat. Tyvärr växer våtmarken snabbt igen. Bete eller maskinell bearbetning av strandzonen måste till om fåglarna ska återvända. Det vore också önskvärt att höja vattenståndet.

Andra arter som inte är så vanliga att stöta på i Nora kommun, men som observerades 2007 var t.ex. vaktel, svart rödstjärt och mindre flugsnappare.

Arter som brukar ses, men som inte sågs 2007 var t.ex. pilgrimsfalk, alfågel, gravand och smådopping.

Det roligt att så många olika fågelarter ses i Nora kommun, men det är oroande att se att så många häckande fågelarter minskar starkt i Nora liksom i övriga Sverige.

Flera arter hänger på fallrepet eller minskar. Nyss försvann storspov som häckart i Nora kommun. Rosenfink, göktyta, fasan, tjäder, sävsångare och mindre hackspett rapporteras mer sällan numer.

Skäggdoppingen håller på att försvinna som häckfågel och Norasjön verkar vara dess sista fäste. Endast några få ungar kom på vingar. Det beror nog mest på att vassarnas utbredning minskar. Fler arter kan läggas till. Naturvården för en ojämnh kamp på vår jord.

Men visst finns det glädjeämnen i form av flera reservatsbildningar som gynnar mångfalden.

Rapportera dina fynd. Helst direkt till Svalan:

<http://www.artportalen.se/birds/default.asp> Annars går det bra att meddela Anders Carlberg 0704056798 eller noraanders@tele2.se så får ni hjälp med rapporteringen. Det är bättre att rapportera för mycket än för lite.

1. **Knölsvan** *Cygnus olor*

Vinter: 1 ad. rast Norasjön 11.1 samt 2 ad sträckande Dalbotorp 30.12 (Peter Bernövall).

Övrigt: Sedd mellan 4.3-24.9 med 15 fynd. (Bertil Sundberg m.fl.). Inga häckningsförsök rapporterade.

2. **Mindre sångsvan** *Cygnus columbianus*

1 ad. str. NO Södra Ås våtmark 12.3 (Anders Carlberg).

3. **Sångsvan** *Cygnus cygnus*

Häckning: 5 pulli Grecksåsar 30.5 (Erik Marcusson).

Vinter: Under jan.-feb. sträckte fortfarande flockar och rastande fåglar fanns oftast kortvarit i Vikern, Västgöthyttan, Norasjön, Åsbosjön och Järleån.

Dec. Största flock 30 ex. str. Norasjön 13.12 (Berit Ragné).

Sångsvan vid Grecksåsar.

Foto: Bertil Sundberg

4. **Sädgås** *Anser fabalis*

Vår: Sammanlagt 40 ex. str. No i tre olika flockar 11.3-15.4.

Höst: Sammanlagt 52 ex. observerades mellan 2.9-1.10.

5. **Grågås** *Anser anser*

Vår: Sammanlagt 27 ex. noterades mellan 9.3-8.5

Höst: Sammanlagt 47 ex. rapporterades mellan 21.7-30.9.

6. **Vitkindad gås** *Branta leucopsis*

1 ex. rast. i Lillsjön, Norasjön 10.8 och 17 ex. str. S Södra Ås 30.9 (Stefan Cherrug m.fl.).

7. **Kanadagås** *Branta canadensis*

Vinter: 11 ex. str. Södra Ås 8.1 (Monica Aspemyr) och 1 ex. str. SV Älvhyttan 7.12 (Roland Thuvander).

Största flock: 270 ex. rast. Bergsmanshyttan 2.9 (Anders Carlberg).

Arten verkar minska som rastare i kommunen. Detta kan möjligen bero på intensivare jordbrukaktivitet på de platser som kanadagåsen brukar rasta.

8. **Bläsand** *Anas penelope*

Stora flockar: 60 ex. r. Norasjön 20.9 (Håkan Lavebratt), minst 100 ex. r. Vikern 15.10 (Per-Erik Persson).

I övrigt sedd mellan 28.3-29.5 samt 15.8-30.9.

9. **Kricka** *Anas crecca*

Observerad mellan 13.3-27.10.

Största flock : 40 ex. Södra Ås våtmark 1.9.

10. **Gräsand** *Anas platyrhynchos*

Allmän.

11. **Stjärtand** *Anas acuta*

1 par Södra Ås våtmark 26.4 (Anders Carlberg).

12. **Årta** *Anas querquedula*

Observerad i Södra Ås våtmark mellan 27.4-1.6 med som mest 2 par den 16.4.

13. **Skedand** *Anas clypeata*

Sedd i Södra Ås våtmark 27.4-4.5 med som mest 2 par 4-15.5. Dessutom 1 par , som med största sannolikhet tillhörde ”våtmarksfåglarna” i Gyttorps reningsdamm 5.5 (Lisbeth Uhr m.fl.).

14. **Brunand** *Aythya ferina*

3 ex (2 hanar och 1 hona) rastade i Norasjön 29.3 (Anders Carlberg).

15. **Vigg** *Aythya fuligula*

Häckning: 9 pulli Gyttorps reningsdamm 23.7.

I övrigt rapporterad 26.4-24.11.

16. **Bergand** *Aythya marila*

1 hane Norasjön 30.9 (Anders Carlberg) och 9 ex. Norasjön (Peter Bernövall).

17. **Sjöorre** *Melanitta nigra*

11 fynd av minst 54 ex. Samtliga vårfynd.

3 par Norasjön 10.4, 1 par Norasjön 12.4 (Anders Carlberg), 3 par Älvlången 27.4 (Roland Thuvander), sträckläte hörd över Nora 27.4 (Claes Dyst), 1 par Älvlången 30.4 (Roland Thuvander), 1 par Vikern 1.5 (Roland Thuvander m.fl.), 3 ex. Norasjön 1.5 (Anders Carlberg), 14 ex. 4.5 och 1 par 7.5 Vikern (Håkan Carlestam) samt 16 ex. Norasjön 1.6 (Anders Carlberg).

18. Knipa *Bucephala clangula*

Större flockar: 60 ex. Södra Ås våtmark 6.4 och 69 ex. r. Norasjön 3.11.

Häckfågel och sedd året om.

19. Salskrake *Mergus albellus*

Endast marsfynd.

1 hane och 3 honor Åsbosjön 13-14.3, 2 hanar och 1 hona Vikern 27.3 (Anders Carlberg), 1 par Lillsjön, Vikern 29.3 (Håkan Carlestam) samt 1 hane Vikern 29.3 (Roland Thuvander).

20. Småskrake *Mergus serrator*

Inga rapporterade häckningar.

Vår: 1 par 19.4 och 1 par 26.4 Åsbosjön, 3 ex Fåsjön 21.4, 1 par 22.4, 3 ex. 30.4, och 3 par 1.5 Norasjön (Anders Carlberg), 3 ex Fåsjön 21.4 (Hans Norelius), 1 par Älvlången 25.4 (Roland Thuvander), 4 ex. 3.5 och 1 par 4.5 Vikern (Håkan Carlestam m.fl.), 1 par Järleån 21.5 (Leif Sandgren).

Höst: 1 honf. Åsbosjön 24.9-9.10 (Anders Carlberg) och 5 ex. str. S Norasjön 3.10 (Peter Bernövall).

21. Storskrake *Mergus merganser*

Häckning: 3 pulli Åsbosjön och en möjlig häckning 5 1K Fåsjön 8.8 (Bertil Sundberg).

Vinter: jan.-feb. Födosökande i Järleån, Norasjön, Fåsjön Vikern och Åsbosjön. Största flock 16 ex. Norasjön 11.1.

Dec. Största flock: 7 ex. Norasjön 30.12 (Peter Bernövall).

22. Järpe *Bonasa bonasia*

En trolig häckning: 4 ex. Söder om Södra Snöbergstorp 24.8 (Roland Thuvander).

Övriga fynd: 1 ex. Håkansbodaberget 4.3, 1 ex. S. Pershyttan 10.8, 1 ex. Gölagården 3.10 (Jonas Kling), 2 ex. Gammelhyttan 21.10 (Marcus Evaldsson) samt 1 ex. Vinterskogstorp, Knapptorp 22.12 (Anders Carlberg).

23. Orre *Tetrao tetrix*

Större flockar har setts på Snöbergsmossen, vid Stensjöarna och Håkansbodaberget.

24. Tjäder *Tetrao urogallus*

En spelplats i Vikers socken är rapporterad.

Arten är påträffad vid Bälgsjön, Snöbergsmossen, Vikersvik, Stensjöarna, Fläskberget, och Moshyttan. Inga rapporter runt Östanbergshyttan och Fingerboda där tjädern tycks ha försvunnit på grund av intensivt skogsbruk.

25. Vaktel *Coturnix. coturnix*

Tre spelande fåglar är en hög årssumma. Samtliga fåglar hörda i juni.

1 sj. Lindesbysjön 3.6 (Anders Carlberg), 1 sj. 10.6 Nedre Bondborn (Bertil Sundberg) och 1 sj. Tolvsbörd 17.6 (Anders Carlberg).

26. Fasan *Phasianus colchicus*

En art på fallrepet.

1 par fick ut ungar, Lindesby (Martin Sköld) dessutom sågs 1 hona Älvhyttan 30.5 (Roland Thuvander).

27. Smålom *Gavia stellata*

Häckningar: 5 rapporterade häckningar i kommunens norra delar. Sammanlagt noterades 9 ungar. (Bertil Sundberg).

I övrigt sedd mellan 29.3-6.10.

Största flock: 15 ex. Norasjön 10.8.

Smålom vid Knuthöjdsmossen. Foto: Erik Marcusson

28. Storlom *Gavia arctica*

Tyvärr inga rapporterade häckningar.

Sedd mellan 8.4-17.10.

29. Skäggdopping *Podiceps cristatus*

Häckning: Ett fåtal par häckade i Norasjön. Trenden är vikande och nu är nog Norasjön den enda sjö där arten häckar. På hösten rasrar ganska många skäggdoppingar i sjön, men detta är troligtvis fåglar som kommit NO ifrån.

Vinter: Fanns kvar i Norasjön fram till åtminstone 13.1 med 1 ex. Två ex. sågs 2.1 (Peter Bernövall).

I övrigt sedd mellan 16.3-24.11.

30. Storskarv *Phalacrocorax carbo*

Rapporterad mellan 30.3-16.11 med sammanlagt ca 100 ex.

Största flock: 70 ex. str O Södra Ås 29.7.

Fåglar har setts rasta i Älvlången, Åsbosjön, Vikern och framför allt Norasjön.

31. Gråhäger *Ardea cinerea*

Häckning: Ungar hörda Alntorp 4.6 (Peter Bernövall).

Sedd mellan 5.3-11.11, alltså inga vinterfynd.

32. Svart stork *Ciconia nigra*

2:a fyndet i kommunen. Det första från 12.6 1868. Alltså nästan 150 år mellan fynden!

1 ex str. SV Gytörp 3.8 (Håkan Carlestam).

33. Bivråk *Pernis apivorus*

Trolig häckning: Bergsängsudden. Övriga fynd under häckningstid: 1 ad.

Snöbergsmossen 30.5 (Roland Thuvander), 1 ad. Järleås naturreservat 2.6, 2 ex. Karlsro 11.8 (Grzegorz Mikusinski).

Observerad mellan 23.5-1.9.

34. Havsörn *Haliaeetus albicilla*

Sammanlagt 15 observationer visar att arten har ökat markant. Inga sommarfynd, men det är inte helt omöjligt att arten blir en häckfågel i Nora kommun inom en snar framtid.

Vinter-vår: 1 ex. Norasjön 8.1, 1 ex. Dalsta 14.2, 1 ex. Södra Ås 22.2, 2 ex. Gytterp 10.3 (Håkan Carlestam), 1 ex. Norasjön 17.3 och 27.3 (Håkan Lavebratt), 1 ex. Södra Husby 29.3, 1 ex. Åsbosjön 10.4, 1 ex. Södra Ås 1.5.
Höst: 1 ex. Södra Ås 23.8 och 1.9 (Roland Thuvander m.fl.), 1 ex Gytterp 19.10.
Vinter: 1 ex. Södra Ås 16.12.

35. Brun kärrhök *Circus aeruginosus*

14 rapporterade fåglar mellan 24.4-1.6 och 23.7-29.8. Inga sommarfynd och inga misstänkta häckningsförsök. Flest fåglar sågs i Södra Ås, men arten är även sedd i Gytterp, Älvhyttan och Skrekarhyttan.

36. Blå kärrhök *Circus cyaneus*

Sammanlagt 7 sedda fåglar.

Vår: 1 ad. Hane Södra Ås 6.4, 1 hona Nedre Bondborn 11.4 (Bertil Sundberg).
Höst: 1 ad. Hane Älvhyttan 30.8 (Roland Thuvander), 1 ad. Hane Nedre Bondborn mitten av sep. (Claes Dyst), 1 ad. Hane Södra Ås 27.9 (Anders Carlberg), 1 1K-fågel Södra Ås (Stefan Cherrug m.fl.) samt 1 honfärgad Alntorpsö 12.10 (Börje Johansson).

37. Duvhök *Accipiter gentilis*

Hela 21 fynd. Ingen observation under häckningstid.

Jan. 2, feb. 1, apr. 1, jul. 2 aug. 3, sep. 6, okt. 2, nov. 2 och dec. 2 fynd.

38. Sparvhök *Accipiter nisus*

Häckningar: 3 pulli Erikaberget 23.7 (Bertil Sundberg) och 1 hona med föda åt ungar Älvlången 10.7 (Roland Thuvander).

I övrigt 44 rapporter ganska jämt fördelat under året.

39. Ormvråk *Buteo buteo*

Häckning: 1 pull Kviddhålen 30.7 (Rolf Hagström). Fler par häckar men dålig rapportering.

Sedd mellan 12.3-4.10.

40. Fjällvråk *Buteo lagopus*

Vår: 1 ex. Bergsmanshyttan 12.4 (Rune Persson).

Höst: 1 ad. Hane Hitorpsbadet 9.9 och 1 ex. Bergsmanshyttan 4.10 (Peter Bernövall och Roland Thuvander).

41. Kungsörn *Aquila chrysaetos*

Sex observerade fåglar varav ett sommarfynd.

Sommar: 1 ex. Stora backen 5.6 (Kjell-Olov Kilsberger).

Övriga fynd: 1 ex. Millsjön 22.2 (Ninni Brander), 1 ex. Björkborn 10.3 (Lars Skoglund), 1 ex. Älvhyttan 12.11 (Roland Thuvander), 1 ex. Lillsjön, Norasjön 24.11 (Håkan Lavebratt) samt 1 ex. Karlsro 24.12 (Grzegorz Mikusinski).

42. Fiskgjuse *Pandion haliaetus*

Häckning: Stora Stensjön och Bälgsjön.

Rapporterad mellan 10.4-1.9.

43. Tornfalk *Falco tinnunculus*

Häckning: Minst 2 pulli Skrekarhyttan.

Övriga observationer: vår: 1 ad. hona Södra Ås 20.4 och 22.5, 1 ad. hane Stora backen 28.4 (Rolf Hagström),

Höst: 1 ex. str. Södra Ås 26.8, 1.9, 6.9 och 30.9.

44. Stenfalk *Falco columbarius*

Sammanlagt 11 fynd varav ett vinterfynd.

Vinter: 1 ad. hane Nora 6.2.

Övriga fynd: 1 hane Södra Ås 25.3, 1 honf. Bergsmanshyttan 9.4, 1 ex. Södra Ås 13.5, 1 ex. Glifsa 15.7 (Lisbeth Uhr), 1 ex. Åsbosjön 26.8, 1 honf. Södra Ås 24.9 och en hane samma lokal 29.9 och 30.9, 1 ad. hane Oskarsvik 7.10 och 1 honfärgad samma lokal 16.10.

45. Lärkfalk *Falco subbuteo*

Häckning: Inga bon påträffade men 1 par sågs parningsflyga över Alntorpsö 6.5 (Leif Hjulström)

Påträffad mellan 6.5-1.9 i Bergsäng, Fåsjön, Risbacken, Nedre Bondborn, Järleåns naturreservat, Älvhyttan, Dalhem och Ås.

46. Vattenrall *Rallus aquaticus*

1 ex sj. Lillsjön, Norasjön 18.5 (Lennart Axelsson), 2 ex. lockläte 18-19.6 SV Åsbosjön och 2 ex. Lockläte Södra ås våtmark 9.8-1.9 (Anders Carlberg).

47. Kornknarr *Crex. crex*

Hela 20 spelande hanar. Självklart kan det röra sig om dubbelräkning då fåglarna kan flytta på sig. Ett mycket bra år i Nora kommun för arten.

1 sj. Bröstorp 26.5-19.6 1sj. Bondebyn 29.5-6.6, 1 sj. Norra Ås 3.6-1.7, 1 sj. Hagby 3-7.6, som mest 2 sj. Tolvsbörd 3-5.6 1 sj. Nedre Järle 5.6 (Peter Bernövall), 1 sj, Lerdalen 6.6 (Tomas Andersson), 1 sj. Östra Sund 6.6 (Erik Marcusson), 1 sj. Nedre Bondborn 8.6-1.7 (Bertil Sundberg m.fl.), 1 sj. Gammelhyttan 9-17.6 (Anders Carlberg), 1 sj. Fåsjöhyttan 9.6 1 sj. N Dalsta (Roine Magnusson och Mikael Viberg), 1 sj. Norra Husby 17.6-1.7 (Gudrun Jardler m.fl.), som mest 2 sj. Karlsro 18.6-12.7 (Grzegorz Mikusinski), 1 sj. Arntorp, Saxen 20-21.6 (Anders Carlberg), 1 sj. Smedstorp 22.6-1.7 (Staffan Bench, Nils Eriksson m.fl.), 1 sj. Västra Sund 1.7 (Anders Carlberg) samt 1 sj. Alntorp 11.7 (Roland Thuvander).

48. **Rörhöna** *Gallinula chloropus*

Observerad i Gyttorps reningsdamm mellan 29.4-10.6, med som mest 2 ex. 13.5 (Lennart Axelsson, Peter Bernövall m.fl.).

49. **Sothöna** *Fulica atra*

Häckning: 4 kullar i Gyttorps reningsdamm med minst 11 pulli. En misslyckad? häckning i Södra Ås våtmark.

Sedd i Gyttorps reningsdamm mellan 25.3-7.11. Som mest 26 ex. 2.4.

50. **Trana** *Grus grus*

Trolig häckning: Avledningsbeteende Grecksnäs 11.6 (Peter Bernövall).

Sedd mellan 11.3-18.8. Största flock 102 ex. str. NO Södra Ås 14.4.

51. **Småtrapp** *Tetrax tetrax*

1 hane rastade 29.9 Södra Ås.

Första fyndet för Västmanland och givetvis även för Nora kommun samt det första fyndet i Sverige på 2000-talet.

Nästan hundra personer fick glädjen att se fågeln under eftermiddagen. Tyvärr var fågeln inte kvar morgonen efter, då många långväga fågelskådare fanns på plats i Södra Ås.

Småtrappen vid Södra Ås. Flyktbild. Foto: Stefan Göransson

52. Strandkata *Haematopus ostralegus*

Endast 4 fynd av sammanlagt 8 fåglar. Samtliga fynd i eller över Norasjön. 2 ex. 26.4, 3 ex. 30.4, 2 ex. str. SV 9.7 samt 1 ex. förbifl. 12.8 (Håkan Lavebratt¹).

53. Mindre strandpipare *Charadrius dubius*

Häckning: 1-2 par Södra Ås våtmark med minst två pulli. Troligen häckade minst två par i Stora Mon.

Övriga fynd: 1 ex. förbiflygande Älvhyttan 29.4 (Roland Thuvander).

54. Större strandpipare *Charadrius hiaticula*

1 ex. förbifl. Södra Ås våtmark 26.8 (Anders Carlberg).

55. Ljungpipare *Pluvialis apricaria*

Troliga häckningar: Snöbergsmossen och Karthälleö mossen (Rolf Hagström). Observerad mellan 18.3-1.9.

56. Kustpipare *Pluvialis squatarola*

8 ex. str. S Järleåns naturreservat 18.8, 8 ex. förbifl. Södra Ås 29.9 samt 1 ex. str. S Södra Ås 7.10 (Anders Carlberg).

57. Tofsvipa *Vanellus vanellus*

Häckfågel. Sedd mellan 5.3-8.9.

Häckning: Södra Ås våtmark, Alntorp, Bergsmanshyttan, Nedre Järle och Hagasjön. Största flock: 45 ex. rast. Södra Ås våtmark 29.7.

58. Mosnäppa *Calidris temminckii*

Södra Ås våtmark blev en verkligt uppskattad rastlokal för denna lilla vadare, som brukar vara mycket sällsynt i Nora kommun.

Vår: Sedd mellan 12-26.5 (Claes Dyst m.fl.). Som mest sågs 5 ex. samtidigt.

Höst: Sedd mellan 9-16.8. Som mest sågs 3 ex. samtidigt.

59. Kärrsnäppa *Calidris alpina*

1 ex. rast. Södra Ås våtmark 31.8 (Anders Carlberg).

60. Brushane *Philomachus pugnax*

Denna art brukar ses med något eller några fynd per år. I Södra Ås våtmark finns sammanlagt 17 fynd.

Vår: 30.4-12.5, med som mest 7 hanar 1.5.

Höst: 18.6-9.9, med som mest 3 ex. vid flera tillfällen.

61. Dvärgbeckasin *Lymnocyrtus minimus*

Samtliga fynd är rastande i Södra Ås våtmark.

Vår: 1 ex. 8.4.

Höst: 1 ex. rastade 23, 27, och 29.9 och 1-2.10 samt 3.11. (Roland Thuvander m.fl.).

62. Enkelbeckasin *Gallinago gallinago*

Tidigaste fyndet: 23.3 och senaste fyndet: 3.11 båda i Södra Ås våtmark.

I övrigt sedd 6.4-4.10.

Största samling: 30 ex. Södra Ås våtmark.

63. Dubbelbeckasin *Gallinago media*

1 ad. rast. Södra Ås våtmark 10.5 (Roland Thuvander m.fl.).

64. Morkulla *Scolopax rusticola*

Inga vinterfynd. Observerad mellan 17.3-3.11.

65. Myrspov *Limosa lapponica*

2 fynd. 2 ex str. S Järleåns naturreservat 18.8 och 1 ex. förbiflygande Södra Ås 29.9 (Anders Carlberg).

66. Småspov *Numenius phaeopus*

11 fynd är fler än tidigare år.

Vår: 1 ex. str. Bengtstorp 1.5 (Roland Thuvander), 1 ex. str N 1.5, 8 ex. rast 2.5, 1 ex. str. 2.5, 3 ex. rast. 3.5, 2 ex. str NO 13.5 samtliga Södra Ås (Peter Bernövall m.fl.).

Höst: 1 ex rast. 21.6, 1 ex. str. S 27.7, 2 ex. str. S 7.8 Södra Ås (Anders Carlberg), 2 ad. rast. Skrekarhyttan 22.6 och 1 ex. hörd Snöbergsmossen 24.8 (Roland Thuvander).

67. Storspov *Numenius arquata*

Tyvär inga häckningsrapporter.

Vår: Observerad mellan 10.4-29.5. Inga större flockar noterades.

Höst: Observerad mellan 20.6-27.7.

Större flockar: 80 ex. rast. Lillsjön, Norasjön 22.6 (Lennart Axelsson) och 27 ad. rast. Skrekarhyttan 23.6 (Roland Thuvander).

68. Svartsnäppa *Tringa erythropus*

24 fynd samtliga i Södra Ås våtmark. Denna vackra vadare är annars knappt årlig i kommunen.

Sedd mellan 4.5-1.9. Största ansamling: 9 ex. 19.6. Vårsträcket och höststräcket går nästan ihop tidsmässigt.

69. Rödbena *Tringa totanus*

1 par gjorde häckningsförsök i Södra Ås våtmark. Det är högst tveksamt om häckningen lyckades. Sågs mellan 13.5-5.7. (Peter Bernövall m.fl.).

Dessutom 1 ex. rast. Södra Ås våtmark 18-19.8.

70. Gluttsnäppa *Tringa nebularia*

41 fynd och sedd mellan 26.4-22.8. med som mest 8 ex. Södra Ås våtmark 6.8.

71. Skogssnäppa *Tringa ochropus*

Häckning: Sundsmossen (Erik Westberg) och Södra Ås våtmark (Anders Carlberg).

Sedd mellan 14.4-18.8 med som mest 12 ex. Södra Ås våtmark 12.6.

72. Grönbena *Tringa glareola*

Sedd mellan 25.4-1.9, där den största flocken innehöll 52 ex. rast. Södra Ås våtmark 22.6.

73. Drillsnäppa *Actitis hypoleucos*

Häckfågel som påträffats mellan 26.4-2.9.

74. Kustlabb *Stercorarius parasiticus*

Ny art för Nora kommun.

4 ungfåglar (1K) str. SV Bergsäng 1.9 (Anders Carlberg).

75. Dvärgmå *Larus minutus*

1 2K sågs i Gyttorps reningsdamm 14.5 (Roland Thuvander) samt 1 ad. Norasjön 15.7 (Anders Carlberg).

76. Skrattmå *Larus ridibundus*

Häckning: Ca 25 par Älvtången (Roland Thuvander).
I övrigt sedd mellan 13.3-11.8.

77. Fiskmå *Larus canus*

Häckfågel. Vinter: 1 ex. Södra Ås 14.1 (Anders Carlberg).
I övrigt sedd mellan 12.3-3.11.

78. Gråtrut *Larus argentatus*

Vinter: 1 ex. Gyttorp 19.2 (Håkan Carlestam och 1 1K-fågel samma lokal 16.12).
I övrigt observerad mellan 9.3-7.10.

79. Havstrut *Larus marinus*

Sammanlagt 6 fynd av 10 fåglar.
1 ad. Norasjön 26.3, 1+1 str. Södra Ås 10.4, 1 ad. Nora (Håkan Lavebratt), 2 ad. Norasjön 19.8 samt 4 ex. str. Bergsäng 29.8 (Anders Carlberg).

80. Fisktärna *Sterna hirundo*

Häckning: Flera par, Älvhyttan (Roland Thuvander).
Observerad mellan 25.4-19.8.

81. Silvertärna *Sterna paradisaea*

2 ex. födosökande i Gyttorps reningsdamm 11.5 (Anders Carlberg).

82. Tamduva *Columba livia*

Påträffad bl. a. i Nora, Gyttorp, Järnboås, Skrekarhyttan, Skofthyttan, Alntorp och Västra Sund.

83. Skogsduva *Columba oenas*

Häckning: 1 1K-fågel Järle Kvarn 15.7

Övriga 7 fynd av 11 fåglar: 2 ex. Pershyttan 2.4 (Håkan Carlestam), 4 ex.

Fibbetorp (Peter Bernövall), 1 ex rast. Dalbotorp 1.5, 1 ex sj. Järleåns naturreservat 2.6 1 sj. Gamla Pershyttan 7.6 (Anders Carlberg), 1 sj Karlsro 25-26.6 (Grzegorz Mikusinski), 1 ex Bergsmanshyttan 4.10 (Roland Thuvander och Peter Bernövall).

84. Ringduva *Columba oenas*

Häckfågel. Sedd mellan 13.3-7.10.

85. Gök *Cuculus canorus*

Inga rapporterade häckningar, men sammanlagt 39 rapporter om ropande gökar. Som mest 9 ex. Skålamossen 8.6 (Roland Thuvander).

Observerad mellan 6.5-26.8 (Bertil Sundberg m.fl.).

86. Berguv *Bubo bubo*

Kvar i sitt vanliga revir v. om Nora åtminstone 17.2-22.3.

Övriga fynd: 1 ex. förbiflygande Norasjön 21.5 (Magdalena W. Lavebratt).

1 ropande Södra Ås våtmark 2.10 (Carina och Bengt Wahlström m.fl.).

87. Sparvuggla *Glaucidium passerinum*

Sammanlagt 22 fynd. Sedd eller hörd vid Hultamosse, Älvhyttan, Gamla Viker, Håkansbodasjön, Håkansbodaberget, Dalbotorpsravinen, Östra Sund, Korpaberget, Skofthyttan, Lilla Stensjön, Stora Stensjön, Bröstorp samt Karlsro.

88. Kattuggla *Strix aluco*

4 häckningar: 2 pulli Hammarby, 2 pulli Bröstorp, 1 pulli Knutsberg och 1 pulli Fibbetorp (Erik Westberg m.fl.).

I övrigt sedd eller hörd vid Södra Ås, Nedre Bondborn, Järnboås kyrka, Alntorp, Born, Västgöthyttfors, Korpaberget, Björkborn, Klacka-Lerberg, Fogdhyttan, Västgöthyttan, Bäcketorp, Älvhyttan, Nor, Nedre Lerslätten, Lilla Mon, Knapptorp, Västra Öskevik, Knutsberg, Gyttrorp, Lejonbacken, Västra Sund, Östra Sund, Bengtstorp, Bergsmanshyttan och Bergsäng. Troligtvis har det förekommit häckningar vid flera av dessa lokaler.

89. Hornuggla *Asio otus*

1 pull tiggde i Järleåns naturreservat 5.8 (Peter Bernövall).

90. Pärluggla *Aegolius funereus*

3 fynd av en art som minskar i kommunen p g a skogsavverkning.

1 ex. Håkansbodaberget 4.3, 1 sj. Norra Snöbergstorp 20.3 (Anders Carlberg) samt 1 sj. Snöbergshult 20.3 (Stefan Göransson och Margareta Danneberg).

91. Nattskär *Caprimulgus europaeus*

Sammanlagt 11 fynd av 18 spelande fåglar.

Som mest 6 ex. Stensjöarna (Erik Marcusson). I övrigt hörd vid Dalbotorpsravinen, Hammarby, Ämten, Alntorp, Älvhyttan, Karlsro, Hovmanstorpasjön samt Södra Husby.

92. Tornseglare *Apus apus*

Häcker oftast under tegelpannor runt om i kommunen.

Sedd i kommunen mellan 10.5-1.9.

93. Kungsfiskare *Alcedo atthis*

Häckning: 1 par fick fram två kullar med sju ungar i vardera kull i Järleån (Juhani Vuorinen m.fl.).

Övriga fynd: Sedd efter Järleån mellan 26.4-3.9 Ove Carlsson m.fl.), 1 hane Lillsjön, Norasjön 10.8, 1 ex. Åsbosjön 28.9, 1 ex. Hagbyån, Södra Ås 1.10 (Anders Carlberg), 1 ex Dammen, Gyttrorp 1.9 (Håkan Carlestam m.fl.).

94. Göktyta *Jynx torquilla*

Arten minskar.

Häckning: Bebott bo i Dalhem, Pershyttan 24.6 (Erik Marcusson).

Övriga fynd: 1 ex. Järleåns naturreservat 26.4 och 1.5, 1 ex. Bushagen 27.4 1 ex. Käppstaviken 28.4 (Anders Carlberg), 1 ex. Älvlången 1-2.5 och 1 ex Älvhyttan

24.8 (Roland Thuvander), 1 ex. Grecksåsar 1.5 (Bertil Sundberg), 1 ex. Bondebyn 13.5 (Peter Bernövall), 1 ex. Born (Anders Carlberg), 1 ex. Bäckfallet 9.6 (Matthis Kaby).

95. Gråspett *Picus canus*

Sammanlagt nio fynd. Det säkert fler gråspettar att rapportera vid vintermatningarna i kommunen.

Häckning: 1 1K-fågel sågs mellan Hagby och Knutsberg 20.7 (Anders Carlberg).

Övriga fynd: 1 hane Västgöthyttan 25.2 (Ameli Brander), 1 sj.

Håkansbodaberget 4.3 (Anders Carlberg), 1 förbiflygande nära Glifsa 10.9

(Anita Westberg), 1 hane Karlsro 13.10 (Grzegorz Mikusinski), 1 hona

Striberg 11.11 (Björn Fransson), 1 hane Södra Husby 11.11 (Anders

Carlberg), 1 ex. Älvhyttan 21.11 (Roland Thuvander) samt 1 hona

Södra Ås 16.12 (Anders Carlberg)

96. Gröngöling *Picus viridis*

Häckning: 2 pulli Gyttorp 22.7 (Anders Carlberg).

Rapporterad från 22 olika platser.

97. Spillkråka *Dryocopus martius*

Häckning: Ett bebott bo Sundsmossen 31.5 (Erik Westberg).

Rapporterad från minst 27 lokaler, så det finns betydligt fler häckningar att upptäcka.

98. Större hackspett *Dendrocopos major*

Häckfågel. Vanlig i kommunen.

99. Mindre hackspett *Dendrocopos minor*

Ingen rapporterad häckning.

Desto fler rapporter på trummande , ropande och sedda fåglar. Sammanlagt 47 rapporter. Sedd/hörd i Älvhyttan, Södra Ås, Åpromenaden Nora, Dalsta, Norra Åsbosjön, Alntorp, Gyttorps reningsdamm, Knutsberg, Hagby, Gyttorp, Fibbetorp, Järleåns naturreservat, Karlsro, Lilla Stensjön, Gölagården och Hitorp.

100. Tretåig hackspett *Picoides tridactylus*

En häckning och sedd på sammanlagt sju platser är fler rapporter än på flera år.

Häckning: Ett par med minst två ungar Digerberget (Erik Westberg m.fl.)

Övriga rapporter: 1 hona Håkansbodaberget 20.1 (Anders Carlberg), 1 hona 16.2 och 1 ex. 1.5 Älvhyttan (Roland Thuvander), 1 hane Moshyttan 1.5 (Bertil Sundberg), 1 honfärgad Gölagården, Järnboås 3.10 och 1 hane Yxsjön 15.10 (Jonas Kling) samt 1 hane Stora berget 1.11 (Albin Lundkvist).

Tretåig hackspett vid Moshyttan.

Foto: Bertil Sundberg

101. **Trädlärka** *Lullula arborea*

Sedd vid Stora Mons grustag mellan 11.3-12.8 med som mest 5 ex. 30.5 (Roland Thuvander).

Ett sträckfynd: 1 ex. Södra Ås 30.9 (Örjan och Catharina Engebrand).

102. **Sånglärka** *Alauda arvensis*

Arten minskar tyvärr fortfarande. Numer mycket få häckningar i kommunen.

Sedd mellan 10.3-16.10.

103. **Korttålaräka** *Calandrella brachydactyla*

Ny art för Nora kommun. Det andra fyndet i Västmanland.

1 ex. rast. Bergsmanshyttan 4-7.10 (Anders Carlberg, Roland Thuvander m.fl.).

Korttålrärkan vid Bergsmanshyttan.

Foto: Andreas Sandberg

104. **Backsvala** *Riparia riparia*

Återigen inga häckningar i kommunen. Regelbundet födosökte backsvalan vid Södra Ås våtmark mellan 1.5-1.9 med som mest ca 25 ex. 14.5 (Lisbeth Uhr m.fl.) I övrigt sedd med något ex. i Gyttorps reningsdamm, Gyttorp och Skrekarhyttan.

105. **Ladusvala** *Hirundo rustica*

Häckfågel. Sedd mellan 18.4-16.9. Största flock ca 250 ex. Södra Ås våtmark 9.8.

106. **Hussvala** *Delichon urbicum*

Häckfågel som minskar. Påträffad mellan 24.4-16.9. Största flock ca 100 ex. Södra Ås våtmark 14.5 (Lisbeth Uhr m.fl.).

107. **Trädpiplärka** *Anthus trivialis*

Häckfågel. Observerad mellan 26.4-11.9.

108. **Ängspiplärka** *Anthus pratensis*

Häckfågel på mossar och våtmarker. Observerad mellan 11.3-6.10.

109. Rödstrupig piplärka *Anthus cervinus*

Sammanlagt 4 höstfynd.

1 ex. Södra Ås 1.9 och 10.9, 1 ex. Bergsmanshyttan 30.9 (Anders Carlberg) samt 1 ex. Alntorp (Peter Bernövall).

110. Gulärla *Motacilla flava*

Häckning: Södra Ås våtmark.

Sedd mellan 29.4-30.9 (Lars Johansson m.fl.).

111. Forsärla *Motacilla cinerea*

Häckningar har skett vid Järle kvarn, Älvhyttan, Pershyttan, Törningsdal, Nyhyttan, Järnboås, Björkborn. Dessutom har mycket troliga häckningar skett vid Venaån, Hyttfallet, Plåthammarsbron, Gyttop, Lindesby, Vassland och flera ställen efter Järleån.

Observerad mellan 5.3 -4.10.

112. Sädesärla *Motacilla alba*

Tre marsfynd: 1 ex. Västra Sund 27.3 (Linnea Bernövall) 1 ex. Karlsro (Grzegorz Mikusinski), samt 1 ex. Södra Ås 29.3.

Årets sista fynd blev 1 ex. Trängbobadet 4.10 (Peter Bernövall).

113. Sidensvans *Bombycilla garrulus*

Tidigare delen av året: Sedd mellan 1.1-26.3.

Senare delen av året: Sedd mellan 4.10-2.12

Inga stora flockar noterade.

114. Strömstare *Cinclus cinclus*

Strömstare

Foto: Bertil Sundberg

Tre konstaterade och en trolig häckning.

Häckning: 3 pull + en trolig 2:a kull Skrekarhyttan, 4 pull Lerslätten och 3 pull Vassland. Alla ungar ringmärktes. (Juhani Vuorinen).

1 par sedda vid troligt bo Sågen, Nyhyttan 14.4 (Bertil Sundberg).

I övrigt rapporterad alla månader utom juni-augusti.

115. Gärdsmyg *Troglodytes troglodytes*

Jan.-feb.: minst 11 ex. rapporterade.

Dec.: minst 6 ex. observerade.

116. Järnsparv *Prunella modularis*

Konstaterad häckning i Håkansbodaberget. Rapporterad mellan 25.3.-6.10.

117. Rödhake *Erithacus rubecula*

Inga vinterfynd. Observerad mellan 22.3-23.10.

118. Näktergal *Luscinia luscinia*

8 sjungande fåglar är troligtvis rekord.

2 sj. Lärkesåns mynning 21.5-6.6 (Karin Berg m.fl.) 1 sj. Bröstorp 26.5-8.6, 1 sj Alntorp 26.5-8.6, 1 sj Norra Åsbosjön 26.5 (Anders Carlberg), 1 sj. Hagby (John Sondell m.fl.) 1 sj. Östra Sund 1-8.6 (Erik Marcusson m.fl.) samt 1 sj. 3-6.6 Nedre Alntorp (Peter Bernövall m.fl.).

119. Blåhake *Luscinia svecica*

Vår: 1 hane Fibbetorp 18.5 (Kjell Sundkvist)

Höst: 1 ex. Stora Mon 2.9 och sedd mellan 29.8-10.9 Södra Ås våtmark med som mest 6 ex. 31.8 (Roland Thuvander m.fl.).

120. Svart rödstjärt *Phoenicurus ochruros*

Två fynd av arten, som knappt är årlig i kommunen.

1 honf. Stora Mon 15.4 (Anders Carlberg) och 1 ad. hona Älvhyttan 28.4 (Roland Thuvander).

121. Rödstjärt *Phoenicurus phoenicurus*

Häckning: Två konstaterade häckningar. 1 kull Norra Husby (Gudrun Jardler) och 1 kull Söderlånggatan, Nora (Kerstin Grek).

I övrigt rapporterad mellan 26.4-30.8.

122. **Buskskvätta** *Saxicola rubetra*

Häckfågel och rapporterad mellan 27.4-10.9.

Rättelse för år 2006: Buskskvättan rapporterades från 27.4 (ej 2.4).

123. **Stenskvätta** *Oenanthe oenanthe*

Rapporterad mellan 15.4-27.9. Möjligen en häckning i Södra Ås där en ungfågel sågs från 1.7.

124. **Ringtrast** *Turdus torquatus*

Tre fynd av fem fåglar.

1 honf. 21-23.4 (Anders Carlberg), 1 ex Striberg (Carina Wahlström) samt 3 ex. Dalhem, Pershyttan 30.4 (Erik Marcusson m.fl.).

125. **Koltrast** *Turdus merula*

Allmän och sedd hela året. Fåtalig i november och december.

126. **Björktrast** *Turdus pilaris*

Påträffad hela året.

127. **Taltrast** *Turdus philomelos*

Rapporterad mellan 1.4-1.10.

128. **Rödvingetrast** *Turdus iliacus*

Rapporterad mellan 24.3-2.10. Arten blev rätt vanlig redan i slutet av mars.

129. **Dubbeltrast** *Turdus viscivorus*

Observerad mellan 11.3-7.10.

130. **Gräshoppsångare** *Locustella naevia*

Tre sjungande fåglar.

1 sj. Östra Sund 2.6-1.7 (Peter Bernövall m.fl.), 1 sj 9.6 Nedre Bondborn (Anders Carlberg) och 1 sj. 17-19.6 (Roland Thuvander m.fl.).

131. **Flodsångare** *Locustella fluviatilis*

Två sjungande fåglar är normalt.

1 sj. 8-9.6 Södra Husby och 1 sj. Alntorp 1.7 (Anders Carlberg).

132. **Sävsångare** *Acrocephalus schoenobaenus*

Endast fyra sjungande fåglar är lite oroande. Ingen fågel verkade stanna särskilt länge i kommunen, så någon häckning är inte trolig.

1 sj. 3-6.6 Östra Sund (Erik Marcusson m.fl.), 1 sj Lärkesåns mynning 4.6 (Anders Carlberg), 1 sj. Bergsmanshyttan 4.6 (Peter Bernövall) samt 1 sj Vattenskidklubben, Åsbosjön 6.6 (Erik Marcusson).

133. **Kärrsångare** *Acrocephalus palustris*

Endast tre sjungande fåglar är rapporterade.

1 sj. Sjölundsvik, Åsbosjön 4-5.6 (Peter Bernövall m.fl.), 1 sj. Smedstorp 9.6 (Anders Carlberg) samt 1 sj. norra Åsbosjön 9.6 (Lisbeth Uhr).

134. **Rörsångare** *Acrocephalus scirpaceus*

Ca 20 fåglar rapporterade mellan 7.5-9.9 (Lennart Axelsson m.fl.).

135. **Trastsångare** *Acrocephalus*

En fågel sjöng en dag vid SV Åsbosjön 8.6 (Anders Carlberg).

136. **Härmsångare** *Hippolais icterina*

Observerad mellan 10.5-20.7. En konstaterad häckning vid Knutsberg.

137. **Ärtsångare** *Sylvia curruca*

Häckfågel i kommunen. Observerad mellan 1.5-7.9.

138. **Törnsångare** *Sylvia communis*

Observerad mellan 10.5-29.8.

139. **Trädgårdssångare** *Sylvia borin*

Noterad mellan 11.5-24.8.

140. **Svarthätta** *Sylvia atricapilla*

Vinter: 1 hane rast. Odengatan, Nora 6-20.1 (Berit Ragné m.fl.).

I övrigt rapporterad mellan 24.4-19.9 (Peter Bernövall, Roland Thuvander m.fl.)

141. **Grönsångare** *Phylloscopus sibilatrix*

Observerad mellan 26.4-10.8. Ungar noterades i Järleåns naturreservat.

142. **Gransångare** *Phylloscopus collybita*

Trolig häckning vid Gyttorps reningsdamm. Observerad mellan 16.5-20.7.

Vår: 15 ex. mellan 14.4-16.5.

Höst: 7 ex mellan 2.9-15.10.

143. **Lövsångare** *Phylloscopus trochilus*

Rapporterad mellan 17.4-24.9.

144. **Kungsfågel** *Regulus regulus*

Allmän året om.

145. **Grå flugsnappare** *Muscicapa striata*

Observerad mellan 10.5-2.9. Ungfåglar sedda i Hammarby.

146. **Mindre flugsnappare** *Ficedula parva*

1 hane sjöng vid nära Bergsäng vid Hagbyån 12.6 (Peter Bernövall).

Arten är inte årlig i Nora kommun.

147. **Svartvit flugsnappare** *Ficedula hypoleuca*

Rapporterad mellan 25.4-19.8.

148. **Stjärtmes** *Aegithalos caudatus*

Observerad året om i lämpliga miljöer. Arten tycks glädjande nog inte minska.

Största flock: 37 ex. Västgöthyttan 18.8 (Roland Thuvander).

149. **Entita** *Parus palustris*

Fortfarande ganska vanlig i lämpliga miljöer. Arten minskar i Sverige.

150. **Talltita** *Parus montanus*

Minskande, men finns i barrskogsmiljöer.

151. **Tofsmes** *Parus cristatus*

Minskande. Finns i barrskogsmiljöer.

152. **Svartmes** *Parus ater*

Finns i barrskogsmiljöer.

153. **Blåmes** *Parus caeruleus*

Allmän

154. **Talgoxe** *Parus major*

Allmän

155. **Nötväcka** *Sitta europaea*

Allmän

156. **Trädkrypare** *Certhia familiaris*

Tämligen allmän.

157. **Törnskata** *Lanius collurio*

Häckning: Ungar har setts vid Sundsmossen, Älvlången, Järleåns naturreservat och Gamla Viken. Arten häckar tämligen allmänt på hyggen och liknande miljöer. Påträffad mellan 11.5-16.8.

158. **Varfågel** *Lanius excubitor*

Tidiga delen av året: Södra Ås 1.1-18.3, Nedre Bondborn 7.1, Gyttoorp 26.1, Övre Järle 4.2, Alntorp 4.2 och 8.3

Senare delen av året: Snöbergsmossen 24.8, Bergsmanshyttan 4-9.10, Nedre Järle 2.12, Älvhyttan 11-21.12, Nedre Bondborn 16.12, Tolvsbörd 25.12, Skrekarhyttan 25.12 samt Södra Ås 23.9-4.11 och 25.12. (Bertil Sundberg m.fl.).

159. **Nötskrika** *Garrulus glandarius*

Ganska vanlig i skogsmiljöer.

160. **Skata** *Pica pica*

Allmän.

161. **Nötkråka** *Nucifraga caryocatactes*

Nötkråkorna brukar bli synliga i Nora i juli då cembratallarnas frön mognar.

21 fynd. 3 ex. Gyttoorp 16.6, Karlsro 9 fynd mellan 24.6-19.11 (Grzegorz Mikusinski), Järleån 10.8, 1 ex. Alntorpsö 13.9 (Linnea Bernövall), 1 ex.

Björkborn ca 15.9 (Lars Skoglund) samt 7 fynd i Nora 16.7-5.9 (Ove Carlsson m.fl.).

162. **Kaja** *Corvus monedula*

Allmän, men minskande?

163. **Råka** *Corvus frugilegus*

6 fynd av 7 fåglar. Samtliga från Södra Ås.

1 ad. 11.3, 1 ad. 22.3, 1 ad. 24.3, 1+ 2 ex. 10.4 samt 1 ex. 15.10 (Anders Carlberg).

164. **Kråka** *Corvus corone*

Allmän.

165. **Korp** *Corvus corax*

Två rapporterade häckningar.

5 pulli Pershyttan (Erik Westberg) och 2 pulli Fåsjön (Bertil Sundberg).

166. **Stare** *Sturnus vulgaris*

Häckfågel. Påträffad mellan 3.3-2.7 och 10.8-29.10. Inga vinterfynd.

Största flock: Ca 300 ex. som övernattade i vassen Södra Ås 5-8.6.

167. **Gråsparv** *Passer domesticus*

Endast rapporterad från Nora. Osäkert om arten minskar där.

168. **Pilfink** *Passer montanus*

Tämligen allmän, men se upp. Arten minskar på många platser.

169. **Bofink** *Fringilla coelebs*

Vinter: 1 honf. Villag. Nora 20.1 (Anders Carlberg).

I övrigt sedd mellan 10.3-2.10.

170. **Bergfink** *Fringilla montifringilla*

Vinter. jan.-feb.: 1 ex. Gyttoorp 28.1 och 12.2 (Håkan Carlestam).

Dec.: 1 ex. Dalsta 1, 22 och 25.12. (Berit Ragné m.fl.) och 1 ex. Södra Ås 8.12.

I övrigt sedd mellan 15.3-10.4 och 15.8-7.11.

171. **Grönfink** *Carduelis chloris*

Allmän.

172. **Steglits** *Carduelis carduelis*

Rapporterad alla månader utom juni och augusti.

Häckning: 1 ungfågel Södra Ås våtmark 17.7.

Vinter: 7 ex Gyttoorp 3.1 (Håkan Carlestam), som mest 9 ex. Bidalite 14.1, 1 ex. Nora 8.1 samt minst 2 ex. Nora 23.12.

173. **Grönsiska** *Carduelis spinus*

Relativt vanlig nästan hela året. Minskningen skedde i november och i december fanns inte många grönsiskor kvar i Nora.

174. **Hämpling** *Carduelis cannabina*

Inga häckningsfynd. Sedd mellan 24.3-4.10.

Observationer har gjorts i Alntorp, Järnvägsstationen i Nora, Älvhyttan, Stora Mon, Södra Ås, Dalbotorp, Karlsro, Skrekarhyttan och Bergsmanshyttan.

175. **Vinterhämpling** *Carduelis flavirostris*

7 ex. rast. Sjölundsvik, Åsbosjön 8.10 och 24 ex. födosökte Södra Ås våtmark 17.10 (Anders Carlberg).

176. **Gråsiska** *Carduelis flammea*

”Sommarfynd”: 1 ex. Älvlången 10.7 (Roland Thuvander).

Gråsiskan uppträdde ovanligt sparsamt i kommunen. Sedd mellan 1.1-13.4 och 26.8-15.11. Inga rapporter från december.

177. **Snösiska** *Carduelis hornemanni*

8 rapporter mellan 3.1-23.2.

1 ex Gyttoorp 3.1, 28.1 och 12.2. (Håkan Carlestam), 1 ex. Dalsta (Berit Ragné och Sverre Persson), 1 ex. Pershyttan 11.2 (Lennart Axelsson) och 1 honf. 11.2, 20.2 och 23.2 Södra Ås (Anders Carlberg).

178. **Mindre korsnäbb** *Loxia curvirostra*

Arten var relativt vanlig fram till oktober. Inga rapporter efter den 24.11 vittnar om att granfröna tagit slut.

179. **Större korsnäbb** *Loxia pytyopsittacus*

Arten hade ett bra år. Tallen hade god kottsättning så det fanns mat att få fram ungar. Påträffad fram till 6.10.

Större korsnäbb har setts vid Stensjöarna, Håkansbodaberget och sjön, Hultamossen, Stora Mon, Nora (överflygande), Grecksnäs, Lomflyna, och Digerberget.

180. **Rosenfink** *Carpodacus erythrinus*

Häckning: Hammarby med 1 ungfågel 17.7 (Anders Carlberg). Arten minskar. Observerad mellan 21.5-20.8 med 21 fynd vid Åsbosjön, Gunnarsberg, Karlsro, Knutsberg, Bushagen, Dalhem, Älvhyttan, Nedre Bondborn, Gammelhyttan, Järleåns naturreservat, Venakärret och Flänsatorp.

181. **Tallbit** *Pinicola enucleator*

1-2 ex. rast. Järleåns naturreservat 1.1 (Anders Carlberg).

Tillägg från 2006: 4 ex.födosökande Dömåsen 3.11 (Stina Andersson).

182. **Domherre** *Pyrrhula pyrrhula*

Rapporterad fram till 9.4. Det dröjde till den 11.7 innan arten rapporterades på nytt. Betydligt vanligare från slutet av september och fram till årets slut.

183. **Stenknäck** *Coccothraustes coccothraustes*

Vinter: Jan.-feb.: Sedd i Dalsta, Nora vid sex tillfällen med som mest 4 ex.

I övrigt sedd fram t.o.m. 30.11 på många olika platser.

184. **Lappspurv** *Calcarius lapponicus*

3 fynd av 5 fåglar.

1 ex. str. SO Södra Ås 1.9 och 1 ex. rast. på samma lokal 9.9, samt 3 ex. rast.

Bergsmanshyttan 4.10 (Roland Thuvander, Peter Bernövall m.fl.).

185. **Snöspurv** *Plectrophenax nivalis*

8 fynd.

3 ex. Bergsmanshyttan 1.1 (Peter Bernövall), 1 ex. Saxen 8.1 (Ethna Törnqvist),

2 ex. Nora 14.3 1 ex. Södra Ås 15.3, 8 ex. Alntorp 22.3 och 2 ex.

Snöbergsmossen 24.3 (Anders Carlberg), ca 100 ex. Oskarsvik 21.3 (Peter Bernövall), samt 3 ex. Dalsta, Nora 27.10 (Håkan Lavebratt).

186. **Gulspurv** *Emberiza citrinella*

Tämligen allmän i jordbrukslandskapet, men minskar i antal.

Största flock: Ca 120 ex. Bergsmanshyttan 28.10.

187. Ortolansparv *Emberiza hortulana*

Sammanlagt två sjungande hanar av denna art som minskar starkt i Sverige.

1 ex. 20.5 Kungsgatan, Nora 20.5 (Håkan Lavebratt). Och 1 ex. Södra Ås 30.5 (Anders Carlberg).

188. Sävspärp *Emberiza schoeniclus*

Rapporterad mellan 11.3-16.10.

Hybrid: **Kanadagås x Grågås** Sedd i Norasjön med som mest 2 ex.

Övriga djurfynd

Utter: Sedd i början av året i Järleån (Hammarby). Arten finns säkert kvar.

Varg: Rapporter från allmänheten finns spridd under året. Gissningsvis finns stundtals 1-2 vargfamiljer inom kommunens gränser. Kilsbersvargarna i söder och de Fredriksbergsvargarna i norr, som kan komma in i den allra nordligaste delen av kommunen.

Lo: Några rapporter om spår och sedda djur bl. a. i Stadsskogen (Olle Karlsson). Osäkert hur stor stammen är.

Mård: Spridd i kommunen. Sedd av Lars Asklund och Kjell Sundkvist i Vikers socken.

Buskmus: Återigen sedd i Älvhyttan, med 3-5 ex. som tagits av katt.

Som vanligt dominerar fågelrapporterna. Nästa år hoppas vi på att Noras fjärilar kommer att behandlas mer ingående. Hör gärna av Er till någon i Styrelsen om Ni ser något biologiskt intressant i Nora kommun.

För NBF Anders Carlberg noraanders@tele2.se